

બોચાસણવાસી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થા
સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા (સત્સંગ પ્રાજ્ઞ - ૩ : પ્રશ્નપત્ર - ૨ - પૂર્વ કસોટી - ૧૯ જૂન, ૨૦૧૬)

પરીક્ષાર્થીઓને અગત્યની સૂચના

૧. પરીક્ષાર્થી સત્સંગ પ્રારંભ થી સત્સંગ પ્રાજ્ઞ-૩ સુધીની ક્રમશઃ દરેક પરીક્ષા પાસ કર્યા પછી જ આગળની પરીક્ષા આપી શકશે.
૨. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષાના મુખ્ય દિવસે પરીક્ષાર્થીના નામવાળું મુખ્ય પૃષ્ઠ પરીક્ષા કાર્યાલય દ્વારા પ્રિન્ટ કરીને મોકલવામાં આવે છે. તે મુજબ જ પરીક્ષાર્થીએ પરીક્ષાની શ્રેણી (દા.ત. પ્રારંભ, પ્રવેશ, પરિચય વગેરે) તથા માધ્યમ (ગુજરાતી, હિન્દી, English)માં પરીક્ષા આપવાની રહેશે. તેમાં કોઈપણ જાતનો ફેરફાર કરીને આપેલી પરીક્ષા માન્ય ગણાશે નહિ.
૩. પરીક્ષાર્થીએ પૂર્વકસોટીના પ્રશ્નપત્રની શ્રેણી (પ્રારંભ, પરિચય, પ્રાજ્ઞ-૧ ફક્ત પહેલું....) તથા પરીક્ષાના માધ્યમ (ગુજરાતી, હિન્દી, English) મુજબ જ મુખ્ય પરીક્ષા આપવાની રહેશે. પૂર્વકસોટીની માહિતી મુજબ પરીક્ષા કેન્દ્રના મુખ્ય પરીક્ષા કાર્યકરને અંતિમ યાદી (Final List) મોકલવામાં આવે છે તે મુજબ જ મુખ્ય પરીક્ષા દિવસે પરીક્ષા આપવાની રહેશે. અંતિમ યાદી(Final List)ની વિગતથી જુદી પડતી વિગતવાળી આપેલી પરીક્ષા રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તેવી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહીં.
૪. મુખ્ય પરીક્ષા દિને વર્ગખંડમાં હાજર રહેલા પ્રત્યેક પરીક્ષાર્થીએ પોતાના નામવાળી જવાબવહી લઈ તથા તેમાં માંગેલી અન્ય વિગત (જન્મ તારીખ, અભ્યાસ) ભરીને મુખ્ય પૃષ્ઠ ઉપર વર્ગ સુપરવાઈઝરની સહી પરીક્ષાર્થીએ ભૂલ્યા વગર કરાવી લેવી. વર્ગ સુપરવાઈઝરની સહી વગરની જવાબવહી રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તે તપાસવામાં આવશે નહીં.
૫. પરીક્ષાર્થી ફક્ત વાદળી કે કાળી શાહીવાળી પેનથી જ ઉત્તરો લખે. પેન્સિલથી, લાલ, લીલી કે અન્ય શાહીથી અથવા એકથી વધારે શાહીથી લખેલા ઉત્તરો માન્ય ગણાશે નહિ.
૬. પ્રશ્નોના જવાબ સૂચના મુજબ આપવા. છેકછાકવાળા જવાબો માન્ય ગણાશે નહીં. અસ્પષ્ટ અને ઉકેલી ન શકાય તેવા જવાબો માન્ય ગણાશે નહિ. એકથી વધારે પ્રકારના જુદા જુદા અક્ષરોવાળી જવાબવહી રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તે તપાસવામાં આવશે નહીં.
૭. પરીક્ષાખંડની બહાર કે અન્ય તમામ પરીક્ષાર્થીઓથી અલગ કે પરીક્ષાના નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને આપેલી પરીક્ષા માન્ય ગણાશે નહિ.
૮. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદની પૂર્વ મંજૂરી લીધા સિવાય, મૂળ પરીક્ષાર્થીના બદલે ‘લહિયા’, ‘સબસ્ટીટ્યુટ રાઈટર’ કે ‘અન્ય વ્યક્તિ’ દ્વારા લખાઈને આવેલ પરીક્ષાની જવાબવહી રદ ગણવામાં આવશે.
૯. સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદને અગાઉથી જણાવ્યા વગર રજીસ્ટર્ડ થયેલ પરીક્ષા કેન્દ્રના બદલે અન્ય પરીક્ષા કેન્દ્રમાંથી આપેલી પરીક્ષા રદ (કેન્સલ) ગણાશે અને તેવી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહીં.
૧૦. સત્સંગ પ્રવેશ, પરિચય, પ્રવીણ તથા સત્સંગ પ્રાજ્ઞ ખંડના બંને પ્રશ્નપત્રમાં રજીસ્ટર્ડ થયેલા પરીક્ષાર્થીઓએ બંને પ્રશ્નપત્રની પરીક્ષા આપવી ફરજિયાત છે. કોઈપણ એક જ પ્રશ્નપત્રની આપેલી પરીક્ષાની જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહિ.
૧૧. મુખ્ય પરીક્ષામાં જવાબવહીમાં વધારાના પાના કે પુરવણી જોડીને તેમાં લખેલા ઉત્તર તપાસવામાં આવશે નહિ.
૧૨. પરીક્ષાખંડમાં પરીક્ષા દરમ્યાન કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ પરીક્ષા સંબંધી કોઈપણ પ્રકારનું સાહિત્ય, મોબાઈલ ફોન તથા ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો જેવાં કે ટેબ્લેટ, લેપટોપ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો નહિ તથા પોતાની પાસે રાખવા પણ નહિ.
૧૩. પ્રાજ્ઞ પરીક્ષાનું ફોર્મ ભરતાં પહેલાં નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખવા.
 - પરીક્ષાર્થી એક જ વર્ષે બંને પ્રશ્નપત્ર આપી શકે છે અથવા પહેલાં વર્ષે પહેલું પ્રશ્નપત્ર અને બીજા વર્ષે બીજું પ્રશ્નપત્ર આપી શકે છે. પહેલાં પ્રશ્નપત્રમાં ઉત્તિર્ણ (પાસ) થયા બાદ જ બીજું પ્રશ્નપત્ર આપી શકાય છે. પ્રાજ્ઞ પરીક્ષામાં ફક્ત પહેલું પ્રશ્નપત્ર અથવા ફક્ત બીજું પ્રશ્નપત્ર આપનારે પાસ થવા માટે તે પેપરમાં ૪૫ ગુણ મેળવવા ફરજિયાત છે.
 - જે પરીક્ષાર્થીએ પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્રમાં રજીસ્ટ્રેશન કરાવેલ હોય અને તે પરીક્ષાર્થી કોઈપણ એક પ્રશ્નપત્ર જ આપે અને બીજા પ્રશ્નપત્રમાં ગેરહાજર રહે તો એક જ પ્રશ્નપત્રની આપેલી જવાબવહી તપાસવામાં આવશે નહિ. જે પરીક્ષાર્થીએ પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્ર આપ્યાં હોય તેણે પાસ થવા ૮૦ ગુણ મેળવવા પડશે.
 - પ્રાજ્ઞ પરીક્ષા આપતા પરીક્ષાર્થીઓ ખાસ ધ્યાન રાખે કે જે પરીક્ષાર્થીઓ અલગ અલગ વર્ષે પ્રશ્નપત્ર પહેલું અને બીજું આપે છે તેઓએ પ્રથમ પ્રશ્નપત્ર ૪૫ કે તેથી વધુ ગુણે પાસ કર્યા પછી બીજું પ્રશ્નપત્ર વધુમાં વધુ એક જ વર્ષના વિરામ બાદ આપવાનું રહેશે. એકથી વધુ વર્ષની ગેરહાજરી બાદ આપેલું બીજું પ્રશ્નપત્ર માન્ય ગણાશે નહિ. તે પરીક્ષાર્થીએ ફરીથી પ્રાજ્ઞનું પ્રશ્નપત્ર એક અથવા બંને પેપર આપવાના રહેશે.
 - પ્રાજ્ઞ પરીક્ષાના પારિતોષિક વિજેતાની યાદીમાં આવતા પરીક્ષાર્થીઓ પૈકી જેમણે પ્રાજ્ઞના બંને પ્રશ્નપત્ર સાથે એક જ વર્ષે આપ્યા હોય તેમને ૧૦ ટકા ગુણ પ્રશસ્તિરૂપે મળશે અને તેવી રીતે પરીક્ષાર્થી ઈનામ માટે યોગ્ય ગણાશે.
 - નોંધ :- જે પરીક્ષાર્થીઓએ ભારતની પ્રવીણ પરીક્ષા પાસ કરી છે તેવા જ પરીક્ષાર્થીઓ પ્રાજ્ઞ-૧ પરીક્ષા આપી શકશે.
૧૪. અયોગ્ય રજીસ્ટ્રેશન !!! પરિણામ મળશે નહિ !!!

નોંધ :- જમણી બાજુએ આપેલા અંક જે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

(કુલ ગુણ : ૧૦૦)

વિભાગ - ૧ : 'બ્રહ્મવિદ્યાનો રાજમાર્ગ' - તૃતીય આવૃત્તિ, જૂન - ૨૦૧૩

પ્રશ્ન. ૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો. [૮]

નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. વૈચારિક સાધના

(૧) ☐ રાજપાનો વિચાર(૨) ☐ આત્માનો વિચાર(૩) ☐ તપનો વિચાર(૪) ☐ સાંખ્ય વિચાર

૨. કુસંગના પ્રકારો

(૧) ☐ બહારનો કુસંગ(૨) ☐ સત્સંગનો કુસંગ(૩) ☐ અંતરનો કુસંગ(૪) ☐ વ્યવહારનો કુસંગ

૩. ધર્મ વગર ખોટ

(૧) ☐ ધર્મ વિના ભક્તિ, તીર્થ કે વ્રત વગેરે કરે તે ફળીભૂત થતું નથી.(૨) ☐ આજ્ઞા વિના ભક્તિ, તીર્થ કે વ્રત વગેરે કરે તે ફળીભૂત થતું નથી.(૩) ☐ ધર્મ વિનાની ભક્તિ તે વિધવા ભક્તિ છે.(૪) ☐ આજ્ઞા વિનાની ભક્તિ તે વિધવા ભક્તિ છે.

૪. સુધા સાવધાન રહેજ્યો

(૧) ☐ જેટલી આળસ રહેશે તેટલું રોવું પડશે.(૨) ☐ જેટલી ગાફલાઈ રહેશે તેટલું રોવું પડશે.(૩) ☐ ગાફલાઈ હોય તો કસર રહી જાય.(૪) ☐ આળસ હોય તો કસર રહી જાય.

પ્રશ્ન. ૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. [૬]

૧. દાસપણું શું સમજવાથી આવે છે ?

૨. કેવા સત્પુરુષ થકી જ એકાંતિક ધર્મ પમાય છે ?

૩. આત્મનિષ્ઠાની દૃઢતા માટે કયા ચાર ઉપાયો છે ?

૪. સેવા અંગે શ્રીજીમહારાજ ગ. મ. પ૮માં શું કહે છે ?

૫. ચલમૂર્તિ કોને કહેવાય છે ?

૬. સામાન્ય રીતે આજ્ઞા કેટલા પ્રકારની અને કઈ કઈ હોય છે ?

પ્રશ્ન. ૩ પ્રમાણ પરથી વિષયનું શીર્ષક આપો. [૬]

ઉદાહરણ :- “ટેલ-ચાકરી કરવી તે પણ ભક્તિ છે.”

ઉત્તર :- ભક્તિનું તાત્પર્ય અને તેના પ્રકારો

૧. “અખંડ આનંદના કુવારા છૂટે તે બ્રહ્મની સ્થિતિ.”

૨. “હાલતાં-ચાલતાં સ્વામિનારાયણનું ભજન કર્યેથી પાપ બળી જાય.”

૩. “જેને ભગવાન પ્રત્યે આવો પ્રેમ છે, તેને મૃત્યુનો ભય રહેતો નથી.”

૪. “ભગવાનના ભક્તને દેહે મરવું તે મરણ નથી પણ ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ આવે તે જ મરણ છે.”

૫. “જેને શાસ્ત્રના વચનનો વિશ્વાસ હોય, તેને જ ભગવાનના સ્વરૂપનો નિશ્ચય અડગ થાય છે.”

૬. “જેને કલ્યાણ ઇચ્છવું તેને તો જેમ મોટાપુરુષ રાજ થાય તેમ કરવું.”

પ્રશ્ન. ૪ નીચે આપેલા વિષયો ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (પંદરેક લીટીમાં) [૧૦]

૧. કુસંગથી નુકસાન

અથવા

૨. વૈરાગ્યથી લાભ અને વૈરાગ્ય વગર ખોટ

૩. સંપનિષ્ઠામાં સાતત્ય

અથવા

૪. સાવધાનીમાં સાતત્ય અને સત્પુરુષના પ્રસંગમાં સાતત્ય

પ્રશ્ન. ૫ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિષય ઉપર વિસ્તૃત નોંધ લખો. (પચ્ચીસ થી ત્રીસ લીટીમાં) [૧૦]

૧. સેવાની મહત્તા અને આવશ્યકતા

૨. સત્સંગમાં રહેલા કુસંગથી નુકસાન

(પાછળ જુઓ)

સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ દ્વારા કરવામાં આવેલ પૂર્વ કસોટીના

આ આયોજનમાં મેં જાતે વર્ગમાં (બેઠકખંડમાં) હાજરી આપીને “સત્સંગ પ્રાણ-૩-૨”

પરીક્ષા આપી છે અને નીચેની વિગતો મેં સાચી ભરેલી છે તે આપ જાણશો.

તારીખ

મહિનો

વર્ષ

પરીક્ષાર્થીની જન્મ તારીખ :-

પરીક્ષા આપી તે તારીખ અને સમય :-

પરીક્ષાર્થીની સહી :-

નોંધ :- ફક્ત વર્ગમાં હાજર રહેલા પરીક્ષાર્થીઓએ જ ભૂલ્યા વગર આ હાજરીસ્લીપ કાપીને, તેમાં માગ્યા મુજબની વિગતો ભરીને, તેમના કેન્દ્ર વ્યવસ્થાપકને પરત આપવાની છે. ફક્ત હાજર પરીક્ષાર્થીઓની જ સ્લીપો ભેગી કરીને, પૂર્વ કસોટીના અહેવાલમાં ભરીને, સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ ખાતે પરત જમા કરાવવાની છે. (અધૂરી વિગત ભરેલી હાજરીસ્લીપ માન્ય નહીં ગણાય)

વિભાગ - ૨ : ‘અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી - ભાગ - ૧ અને ૨’ - દસમી આવૃત્તિ, જુલાઈ - ૨૦૦૯

પ્રશ્ન. ૬ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિષય ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (ત્રીસેક લીટીમાં) [૧૨]

૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ આપેલી મોજ
(‘નિન્દત નહીં કોઈ દેવકો’ થી ‘જાગા સ્વામી સાંખડાવદરના બીડમાં જાય છે’ સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. પેખો સંતો પાંચસો પણ ગુણાતીત તો એક
(‘ઉપાસનામાં ગુડિયું ન વાળો’ થી ‘માણસ છે તે જનાવરનું ખાણું ખાય તે કેવું?’ સુધીના જ પ્રસંગો)
૩. મહારાજની હયાતીમાં જ સંતો-હરિભક્તોને ઓળખાણેલું સ્વામીનું સ્વરૂપ
(‘બોટાદમાં મહારાજનો ગુપ્તવાસ’ થી ‘મહારાજે લીલા સંકેલી’ સુધીના જ પ્રસંગો)

પ્રશ્ન. ૭ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ બે ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (દરેક ટૂંકનોંધમાં પાંચેક લીટીના બે પ્રસંગો લખવા) [૮]

૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની સેવાભાવના (‘પાણવીના પૂજા ડોડિયા’ થી ‘મહારાજનો પુનઃ ગુપ્તવાસ’ સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. ઘનશ્યામદાસ સ્વામી અને શુકાનંદ સ્વામીએ કહેલ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો મહિમા (‘ઉપલેટા તણાતું બચી ગયું’ થી ‘શિક્ષાપત્રી પાળવાનું સૌને કહેવું’ સુધીના જ પ્રસંગો)
૩. પંચ વર્તમાનમાં સ્વામીશ્રીની દૃઢતા : નિર્લોભ વર્તમાન (‘ધરમપુર તરફ પ્રયાણ’ થી ‘ગુરુભક્તિનો મર્મ’ સુધીના જ પ્રસંગો)

પ્રશ્ન. ૮ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રસંગ વર્ણવી મનન લખો. (પ્રસંગવર્ણન આઠેક લીટીમાં તથા મનન ચારેક લીટીમાં લખવું) [૧૨]

૧. અહો ! શું કથા ! ૨. નાગર ભક્તનો રસાસ્વાદ કાઢ્યો.
૩. સ્વામી ! શિવલાલને સમજાવો, નારિયેળ પાછાં જાય છે. ૪. અવગુણ ન તજે ગુલામ
૫. વ્યવહાર અને કથા : ત્રિકમદાસની મૂંઝવણ

પ્રશ્ન. ૯ નીચે આપેલાં પાત્રોમાંથી કોઈ પણ એક પાત્રના પ્રસંગો વર્ણવી વ્યક્તિત્વનું આલેખન કરો. [૮]

૧. રઘુવીરજી મહારાજ (‘ધોરાજીની ધાબળી’ થી ‘ગોપાળાનંદ સ્વામીને ઉપાધિ’ સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. કૃપાનંદ સ્વામી (‘સાધુની ઝોળીમાં કિંમતી રૂમાલ’ થી ‘લક્ષ્મણને સ્વામીમાં મહારાજ દેખાયા’ સુધીના જ પ્રસંગો)

વિભાગ - ૩ : ‘સનાતન ધર્મ અભિગમ’ - પાંચમી આવૃત્તિ, મે - ૨૦૧૪

પ્રશ્ન. ૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. [૫]

૧. ભગવાન સ્વામિનારાયણે ધોલેરામાં કઈ મૂર્તિઓ સ્થાપી ?
૨. માનવ જીવનમાં કયા ચાર આશ્રમો છે ?
૩. પશ્ચિમના કયા મહાનુભાવો પોતાનો પુનર્જન્મ થયો છે એમ માનતા ?
૪. પંચવ્રત એટલે શું ?
૫. ‘અધ્યા’ નો અર્થ શો છે ?

પ્રશ્ન. ૧૧ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (ચાર થી પાંચ લીટીમાં) [૬]

૧. રાજસ આહાર વિશે જણાવો.
૨. પુનર્જન્મનું ઉદાહરણ : વીક્રમશી ખાયર
૩. બ્રહ્મચર્ય-પાલન કેવી રીતે કરશો ? - સાદી રહેણી-કરણી

પ્રશ્ન. ૧૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ એકનો મુદ્દાસર જવાબ લખો. (દસેક લીટીમાં) [૩]

૧. પુનર્જન્મ વિશે ચર્ચના અગ્રણીઓ શું કહે છે ?
૨. તમાકુ અને ધૂમ્રપાન

પ્રશ્ન. ૧૩ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (પંદર થી વીસ લીટીમાં) [૬]

૧. અર્ચાસ્વરૂપે : મૂર્તિરૂપે પરમાત્માનું સુલભપણું
૨. આહારને અશુદ્ધ કરનારાં ચાર કારણો જણાવો.

* * *

સૂચના :- આ પ્રશ્નપત્રમાંથી થોડા-ઘણા પ્રમાણમાં પ્રશ્નો તા. ૧૦ જુલાઈ, ૨૦૧૬ના રોજ લેવાનાર મુખ્ય પરીક્ષામાં પુછાશે. મુખ્ય પરીક્ષામાં જવાબવહીમાં વધારાનાં પાનાં જોડીને તેમાં લખેલા ઉત્તર માન્ય ગણાશે નહિ. પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદની પૂર્વ મંજૂરી લીધા સિવાય, મૂળ પરીક્ષાર્થીના બદલે ‘લહિયા’, ‘ડમી રાઈટર’ કે ‘અન્ય વ્યક્તિ’ દ્વારા લખાઈને આવેલી પરીક્ષાની જવાબવહી રદ ગણવામાં આવશે. એકથી વધારે પ્રકારના જુદા જુદા અક્ષરોવાળા ઉત્તરો માન્ય નહિ ગણાય. છેકછાકવાળા જવાબો માન્ય ગણાશે નહીં. અસ્પષ્ટ અને ઉકેલી ન શકાય તેવા જવાબો માન્ય ગણાશે નહિ. અભ્યાસક્રમના પુસ્તકની છેલ્લી આવૃત્તિનો જ ઉપયોગ કરવો. પરીક્ષાખંડમાં પરીક્ષા દરમ્યાન કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ મોબાઈલ ફોન તથા ઇલેક્ટ્રોનિક સાધનો જેવાં કે ટેબ્લેટ, લેપટોપ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો નહિ તથા પોતાની પાસે રાખવા પણ નહિ.

 અગત્યની જાહેરાત તમામ પરીક્ષાર્થીઓ આપણી સંસ્થાની દર્શાવેલી website - link પરથી જૂનાં વર્ષોનાં પ્રશ્નપત્રો તથા તેના ઉકેલપત્રો નિઃશુલ્ક ડાઉનલોડ કરી શકશે તથા તેની પ્રિન્ટ પણ કાઢી શકશે. <http://www.baps.org/Satsang-Exams.aspx>